24/08/2021

Οικουμενικός Πατριάρχης: “Ελληνισμός σημαίνει παρόν και, κυρίως, μέλλον”

Πατριαρχεία / Οικουμενικό Πατριαρχείο

Συνάντηση με τους Έλληνες ομογενείς που ζουν στην Ουκρανία είχε τη Δευτέρα, 23 Αυγούστου, ο Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στους χώρους της Εκκλησιαστικής Σχολής της Ουκρανικής Εκκλησίας, στο μοναστήρι του Αγίου Μιχαήλ με τους χρυσούς τρούλους.

Κατά την ομιλία του ο Παναγιώτατος αναφέρθηκε στην μακρά παρουσία των Ελλήνων στην Ουκρανία, ενώ επεσήμανε τον ιδιαίτερο ρόλο της Μαριούπολης, πόλης στις όχθες της Αζοφικής θάλασσας, όπου κατέφυγαν και εγκαταστάθηκαν οι

Έλληνες της Κριμαίας.

“Αλλ᾽ όμως, τέκνα πεφιλημένα, Ελληνισμός δεν είναι μόνον παρελθόν. Ελληνισμός σημαίνει παρόν και, κυρίως, μέλλον. Σήμερον δεν υφίστανται οι κρατικοί περιορισμοί και αι δυσκολίαι του παρελθόντος, και αι Ελληνικαί Κοινότητες, παρά τα πραγματικά και χρόνια προβλήματα, εξακολουθούν να ζούν και να δημιουργούν, μετά πάσης προσηλώσεως εις τα πάτρια και τα παραδεδομένα. Το Κρατικόν Πανεπιστήμιον Ανθρωπιστικών Σπουδών της Μαριουπόλεως αποτελεί σημαντικώτατον ερευνη-τικόν κέντρον σπουδής και μελέτης της Ελληνικής γλώσσης. Πολυάριθμοι Ελληνικοί σύλλογοι λειτουργούν εις την επικράτειαν της Ουκρανίας. Και εν ενί λόγω, ο εν Ουκρανία Ελληνισμός δεν είναι μουσειακόν έκθεμα αλλά ζωντανή παρουσία, θάλλουσα πραγματικότης”, υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, ο Παναγιώτατος.

Ακολουθεί ολόκληρη η προσφώνηση του Παναγιωτάτου κ.κ. Βαρθολομαίου:

“Μακαριώτατε Μητροπολῖτα Κιέβου καὶ πάσης Οὐκρανίας κύριε Ἐπιφάνιε,

Ἱερώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι ἀδελφοί,

Εὐλογημένοι Ἕλληνες τῆς Οὐκρανίας,

τέκνα πεφιλημένα καὶ περιπόθητα τῆς ἡμῶν Μετριότητος,

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἀλλὰ καὶ συγκινήσεως ἀπευθυνόμεθα πρὸς τοὺς ἐν Κιέβῳ Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι ἐνσαρκώνουν καὶ συνεχίζουν μίαν μακρὰν καὶ λαμπρὰν ἱστορίαν παρουσίας, καλῆς μαρτυρίας, προσφορᾶς εἰς τὴν εὐρυτέραν κοινωνίαν, ἀλλὰ καὶ πιστότητος εἰς τὴν παράδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ εἰς τὰς ζωτικὰς οἰκουμενικὰς ἀξίας, τὰς ὁποίας ἐδώρισεν εἰς τὸν πολιτισμὸν τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πνεῦμα καὶ ἀποτελοῦν «κτῆμα ἐς ἀεὶ» διὰ τὴν ἀνθρωπότητα.

Εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν θεολογίαν ὁ ὅρος Ἑλληνισμός παραπέμπει εἰς τὸν λεγόμενον «ἐκχριστιανισμένον Ἑλληνισμόν», προϊὸν τῆς συναντήσεως καὶ συζεύξεως Χριστιανισμοῦ καὶ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, τὸ ὁποῖον ὀρθῶς ἀπεκλήθη «θαῦμα» εἰς τὸν χῶρον τοῦ πνεύματος. Διὰ τῆς συζεύξεως ταύτης ἐνεπλουτίσθησαν ἀμφότερα τὰ μεγέθη καὶ ἀνεδείχθη ἡ ἀξία των ὡς θεμελίου ἑνὸς νέου οἰκουμενικοῦ πολιτισμοῦ.

Παρέλκει, ἀσφαλῶς, ἡ παρατήρησις ὅτι ὁ «βαπτισμένος Ἑλληνισμὸς» νοεῖται ὡς πολιτισμικὸν ἰδεῶδες, ὡς πρότασις νοήματος ζωῆς καὶ ἐλευθερίας, πέραν καὶ ἔξω πάσης ἐννοίας ἐθνοφυλετισμοῦ. Δὲν εἶναι τυχαῖον ὅτι, ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ τοῦ

ἰδεώδους, ἡ Ὀρθόδοξος ἱεραποστολὴ ἐσεβάσθη τὴν πολιτισμικὴν ταυτότητα καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν ἐκχριστιανισθέντων λαῶν, ἔχουσα πάντοτε ὡς μοναδικὸν σκοπὸν τὴν μετάδοσιν τῆς ἀληθείας τῆς ἐν Χριστῷ ἀνακαινίσεως τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία ἐλειτούργει καὶ ὡς πηγὴ ἐμπνεύσεως διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἀνύψωσιν τοῦ ἰδιαιτέρου πολιτισμοῦ τῶν ἐν λόγῳ κοινωνιῶν.

Θαυμάζομεν, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, τὴν μακραίωνα γόνιμον παρουσίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐνταῦθα, καὶ τὴν ἀγαστὴν συνύπαρξιν μετὰ τοῦ γηγενοῦς λαοῦ. Εἰς τὴν Χερσόνησον τῆς Κριμαίας, τὴν Ταυρικὴν τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τὴν Περάτειαν τῶν Βυζαντινῶν, τὰ πρῶτα ἴχνη παρουσίας τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου ἀνευρίσκονται ἤδη τὸν 7ον π. Χ. αἰῶνα. Πόλεις ὡς ἡ Ὀλβία, τὸ Ποντικάπαιον, τὸ Νυμφαῖον, ἡ Θεοδοσία, ἡ Χερσόνησος, ἡ Φαναγορία, εἶναι μερικαὶ μόνον ἀποδείξεις τῆς ἀκτινοβολίας καὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐνταῦθα. Διὰ τὴν παρουσίαν καὶ σημασίαν τοῦ Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ δὲν ἔχομεν χρείαν λόγων, καθὼς ὁ ἐν Κιέβῳ Ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, κατ᾽ ἀντιτυπίαν τοῦ ἀρχετύπου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἵσταται διαχρονικῶς ἄφωνος ἀλλὰ καὶ λαλίστατος μάρτυς.

Εἰς τοὺς ἐπακολουθήσαντας αἰῶνας, ὁ ἐν Οὐκρανίᾳ Ἑλληνισμὸς θὰ διέλθῃ διὰ «πυρὸς καὶ ὕδατος» (Ψαλμ. ξε΄, 12), θὰ γνωρίσῃ ἀλλεπαλλήλους δυνάστας, θὰ ἐκτοπισθῇ ἐκ τῶν ἀρχαίων ἑστιῶν του, θὰ ἀκμάσῃ καὶ θὰ συρρικνωθῇ. Ἕλληνες θὰ καταστοῦν ἐπιφανῆ καὶ ἐξέχοντα μέλη τῶν περιφήμων «Ἀδελφοτήτων». Ἕλληνες θὰ ἀνιδρύσουν, μετὰ τὴν μετοίκησίν των ἐκ τῆς Κριμαϊκῆς χερσονήσου, τὰς ἀκμαζούσας Κοινότητας ἐν Κιέβῳ, ἐν Ὀδησσῷ καὶ ἀλλαχοῦ καί, βεβαίως, μίαν ὁλόκληρον πόλιν, τὴν συνώνυμον τῆς ὑπεράγνου Θεοτόκου Μαρίας, τὴν

ἐξάκουστον Μαριούπολιν, εἰς τὰ παράλια μέρη τῆς θαλάσσης τοῦ Ἀζόφ. Καὶ δὲν εἶναι τὸ ὄνομα μόνον τῆς Μαριουπόλεως, αὐτὸ τὸ ὁποῖον φανερώνει τὴν εὐσέβειαν καὶ προσήλωσιν τῶν Ἑλλήνων τῆς Οὐκρανίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὰς τιμαλφεῖς παραδόσεις τοῦ Γένους, ἀλλὰ καὶ τὸ πλῆθος τῶν Ναῶν τῆς ἐκεῖσε ὁμογενείας, πέριξ τῶν ὁποίων θὰ δημιουργηθῇ σπουδαία πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ κίνησις.

Ἀλλ᾽ ὅμως, τέκνα πεφιλημένα, Ἑλληνισμὸς δὲν εἶναι μόνον παρελθόν. Ἑλληνισμὸς σημαίνει παρὸν καί, κυρίως, μέλλον. Σήμερον δὲν ὑφίστανται οἱ κρατικοὶ περιορισμοὶ καὶ αἱ δυσκολίαι τοῦ παρελθόντος, καὶ αἱ Ἑλληνικαὶ Κοινότητες, παρὰ τὰ πραγματικὰ καὶ χρόνια προβλήματα, ἐξακολουθοῦν νὰ ζοῦν καὶ νὰ δημιουργοῦν, μετὰ πάσης προσηλώσεως εἰς τὰ πάτρια καὶ τὰ παραδεδομένα. Τὸ Κρατικὸν Πανεπιστήμιον Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν τῆς Μαριουπόλεως ἀποτελεῖ σημαντικώτατον ἐρευνη-τικὸν κέντρον σπουδῆς καὶ μελέτης τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Πολυάριθμοι Ἑλληνικοὶ σύλλογοι λειτουργοῦν εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῆς Οὐκρανίας. Καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὁ ἐν Οὐκρανίᾳ Ἑλληνισμὸς δὲν εἶναι μουσειακὸν ἔκθεμα ἀλλὰ ζωντανὴ παρουσία, θάλλουσα πραγματικότης.

Καὶ ἐπειδή, ἀκριβῶς, ὡς προείπομεν, ὁ Ἑλληνισμὸς εἶναι ἀπολύτως διάφορος ἐθνοφυλετικῶν καί λοιπῶν κριτηρίων, διὰ τοῦτο καί ἐσεῖς ἀποτελεῖτε ποίμνιον τῆς ὑπό τόν Μακαριώτατον Μητροπολίτην Κιέβου κύριον Ἐπιφάνιον Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας, ὡς οἱ Οὐκρανοὶ καὶ οἱ Οὐκρανόφωνοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀποτελοῦν ἀντιστοίχως ποίμνιον τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἡ ἐκκλησιολογία μας εἶναι δομημένη ἐπὶ γεωγραφικῶν καί ἐνοριακῶν κριτηρίων καὶ ποτὲ ἐπὶ τῇ βάσει καταγωγῆς ἢ γλώσσης ἢ πολιτισμοῦ.

Πάντες οἱ Ὀρθόδοξοι, οἱ παροικοῦντες εἰς τὰ ὅρια μιᾶς Ἐπαρχίας, μιᾶς Τοπικῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελοῦν ποίμνιον αὐτῆς καὶ μόνον, καὶ οὐχὶ τῶν χωρῶν καταγωγῆς ἢ προελεύσεώς των. Πᾶσα ἄλλη θεώρησις ἤ, καλλίτερον, τυχὸν παραθεώρησις ταύτης τῆς θεμελιώδους καὶ κεφαλαιώδους διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἀρχῆς, ὁδηγεῖ εἰς περιττὰς περιπλοκὰς καί, κυρίως, εἰς ἀλλοίωσιν τῆς Ὀρθοδόξου ἐκκλησιολογίας.

Ἔχοντες, κατὰ ταῦτα, πλησίον ἡμῶν τὸν Κανονικὸν προστάτην καὶ ποιμενάρχην πάντων τῶν ἐν Κιέβῳ Ὀρθοδόξων καὶ Προκαθήμενον τῆς Ἁγιωτάτης Ἀδελφῆς Ἐκκλησίας Οὐκρανίας Μακαριώτατον κύριον Ἐπιφάνιον, χαιρόμεθα καὶ δοξολογοῦμεν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ὅτι διαποιμαίνει τὸ ἐμπιστευθὲν Αὐτῷ ποίμνιον ἄνευ διακρίσεων, ἀλλὰ μετὰ σοβαρότητος, ἀγάπης, συνέσεως καὶ στοργῆς πρὸς πάντας. Πλησίον αὐτοῦ, καὶ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τῶν καλῶν κληρικῶν καὶ συνεργατῶν του, δύνασθε ἐλευθέρως νά ἀναπτύσσητε τὰς παραδόσεις, τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς καταγωγῆς σας.

Πάντοτε, τεκνία πεφιλημένα, ἡμεῖς, οἱ ἐλεηθέντες ἀπὸ Θεοῦ νὰ εἴμεθα κληρονόμοι καὶ φορεῖς τῆς οἰκουμενικότητος τοῦ ἑλληνικοῦ ἰδεώδους, ὡς οὐσιώδους στοιχείου τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν ταυτότητος, ἔχομεν τὴν μεγάλην εὐθύνην νά διακονῶμεν παντὶ σθένει τὰς ἀξίας καὶ τὰ ἀναλλοίωτα εἰς τὸν χρόνον ἰδανικὰ τοῦ Γένους, ἤτοι τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, τὴν εἰρήνην, τὴν ἀλληλεγγύην, τὴν φιλοξενίαν καὶ τὴν ἀνοικτοσύνην πρὸς τὸ διαφορετικόν. Καλεῖσθε καὶ ὑμεῖς, ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς συγχρόνου πολυπολιτισμικότητος καὶ ἐντὸς πολλῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ θρησκευτικῶν περιβαλλόντων, νὰ διατηρήσητε ἀνόθευτον τὴν παρακαταθήκην τῶν προγόνων μας, τὸ ἦθος καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς Ρωμιοσύνης. Καί, ὡς προσφυέστατα συνήθιζε νὰ λέγῃ εἷς ἐκ τῶν στενῶν συνεργατῶν ἡμῶν, ὁ ἀείμνηστος φωτογράφος καὶ δημοσιογράφος Νικόλαος Μαγγίνας: «Ρωμηὸς εἶναι ὁ Ἕλληνας 24 καρατίων».

Τήν Ὀρθόδοξον πίστιν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μας νὰ καλλιεργῆτε, τέκνα ἐν Κυρίῳ, μέ ὅλον σας τό εἶναι, μετὰ κόπων καὶ προσπαθειῶν, μετὰ ἱεροῦ ζήλου καὶ ἀδόλου ἀγάπης. Ἡ Ἑλληνική, ἐκτὸς ἀπὸ ἀξονικὴ γλῶσσα τοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι καὶ «μητρικὴ γλῶσσα τῆς Χριστιανοσύνης». Διʼ αὐτῆς ἐπετεύχθη τὸ «θαῦμα» τῆς Πατερικῆς θεολογίας, ἡ ὁποία, ὡς ἔχει λεχθῆ, ἀποτελεῖ σταθμὸν ὄχι μόνον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πορείαν τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ. Νὰ μὴ λησμονῆτε ποτὲ τὰ λόγια τοῦ μεγάλου ποιητοῦ Ὀδυσσέα Ἐλύτη ὅτι ἡ γλῶσσα μας δὲν εἶναι μόνον μέσον ἐπικοινωνίας, ἀλλὰ «φορέας ἠθικῶν ἀξιῶν».

Τὸ λοιπόν, φίλτατα τέκνα, πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ! Νὰ εἶσθε ἅπαντες βέβαιοι, ὅτι, ἐν τῇ Βασιλίδι τῶν Πόλεων, προσευχόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ πάσης ψυχῆς Χριστιανῶν Ὀρθοδόξων, ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν. Μεταφέρατε εἰς τοὺς οἴκους καὶ εἰς τοὺς οἰκείους

σας τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν στοργὴν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης εἴη ὑμῖν ἐν τῷ βίῳ βοηθός!”.